

HUSAĀK

BURŹOÁZNY NACIONALISTA

MARENČIN PT

BRANISLAV KINČOK

HUSÁK

buržoázny nacionalista
1951 - 1963

BRANISLAV KINČOK

HUSÁK

buržoázny nacionalista
1951 - 1963

MARENČIN PT

Autor:
Mgr. Branislav Kinčok, PhD.
Ústav pamäti národa

Recenzenti:
prof. PhDr. Róbert Letz, PhD.
Mgr. Peter Jašek, PhD.

© Branislav Kinčok, 2023
© Marenčin PT, spol. s r. o., Bratislava, 2023
Jelenia 6, 811 05 Bratislava
marenčin@marenčin.sk www.marenčin.sk
Prologue & epilogue © Tomáš Černák
Cover photo © AZVJS Leopoldov
Cover © Marenčin Media, 2023
Layout © Marta Blehová, 2023
1016. publikácia, 1. vydanie

ISBN 978-80-569-0664-4 (viaz.)
ISBN 978-80-569-0665-1 (ePDF)
ISBN 978-80-569-0666-8 (ePub)

ÚVOD

Obdobie 50. rokov 20. storočia patrí k najťažším a najtragickjším obdobiam v slovenských dejinách i v dejinách celej východnej Európy, ktorá najmä v posledných rokoch Stalinovho života zažívala stav absolútneho bezprávia, nezákonností a svojvôle zo strany bezpečnostných orgánov. V čase vrcholiacej studenej vojny vrcholil aj boj proti skutočným alebo potenciálnym nepriateľom, boli likvidované celé sociálne skupiny obyvateľstva, brutálne perzekvovaní oponenti komunistického režimu, prenasledované jednotlivé cirkvi, roľníci ničení tlakom násilnej kolektivizácie a v masovej miere sa rozbehli zinscenované súdne procesy. Bojovalo sa proti tzv. triednym nepriateľom, kulakom, kapitalistickým vykorisťovateľom, zvyškom buržoázie, všade sa hľadali špióni a agenti západného imperializmu. Vo vtedajšej Československej republike (ČSR) panoval v prvej polovici 50. rokov stav faktického bezprávia, keď všetko záviselo od rozhodnutí vedúcich funkcionárov Komunistickej strany Československa (KSČ), a hlavne Štátnej bezpečnosti. Ústava a zákony sa stali len zdrapom papiera.

Netrvalo dlho a iskra z ohňa triedneho boja preskočila aj medzi elitu vládnucej štátostrany, presne v duchu Stalinovej tézy o hľadaní nepriateľa vo vlastných radoch. Za touto Stalinovou filozofickou myšlienkou, ktorá pripravila o život množstvo nevinných ľudí, netreba hľadať nič iného, len snahu totálne si podmaniť celý východný blok, donútiť predstaviteľov jednotlivých komunistických strán a krajín k absolútnej

poslušnosti. Jednoducho vyvolať obrovskú vlnu strachu i medzi najvyššími komunistickými špičkami, aby nikomu ani len vo sne nenapadlo nasledovať príklad juhoslovanského vodcu Josipa Broza-Tita, ktorý si dovoľil mať na niektoré veci iný názor než – až božsky uctievaný – vládca Kremľa.

Stalin, ktorého tyranská vláda sa vyznačovala prvkami orientálneho despotizmu, považoval politické procesy a justičné vraždy za najlepšie prostriedok na upevnenie absolútnej moci a na odstránenie skutočných alebo iba potenciálnych nepriateľov. Druhá polovica 30. rokov 20. storočia bola toho jasným dôkazom. Najznámejšími produktmi Stalinovho veľkého teroru, prezentovanými aj pred západnou verejnosťou, boli moskovské procesy, v ktorých bola odsúdená na smrť a následne popravená elita boľševickej strany. Každodenné zatýkanie a popravy vytvorili takú atmosféru strachu a podozrievania v celej sovietskej spoločnosti, že sa sovietsky vládca skutočne nemusel obávať o svoju moc.

Podobnú taktiku sa Stalin rozhodol využiť aj pár rokov po skončení druhej svetovej vojny, keď začínalo byť jasné, že sa vzťahy so západom nezadržateľne zhoršujú a pomaly začína prepukáť studená vojna. K vyššie uvedenému treba pripočítať ešte aj Stalinovu paranoidnú podozrievavosť, a politické procesy s vedúcimi komunistami sa znovu začali používať podľa osvedčeného vzoru. Na zameranie procesov vplývali do veľkej miery zahranično-politické faktory a hlavne vrcholiaca studená vojna. Najprv sa hľadali „buržoázni nacionalisti“, keďže takto označili Sovieti Tita. V tomto duchu potom prebehli procesy aj v niektorých krajinách východného bloku. Buržoázno-nacionalistické pozadie mal mať i hlavný politický proces v ČSR, avšak dlho sa nemohla nájsť reprezentatívna postava, ktorá by stála na čele sprisahania. Slovenskí komunisti okolo Husáka a Novomeského boli pre Sovietov príliš bezvýznamní

a dostatočne veľkou rybou nebol ani Vladimír Clementis, i keď zastával funkciu ministra zahraničných vecí a bol zaťažený hriechmi z minulosti.

A práve na tomto mieste sa dostávame k obsahu štvrtého dielu knižnej edície o Gustávovi Husákovi, ktorý napísal Branislav Kinčok a ktorý hovorí o najtragickejšej etape Husákovho života a vlastne i novodobých slovenských dejín. Dal mu jasný a výstižný názov: Buržoázny nacionalista 1951 – 1963. Z toho je zrejmé, že sa pri čítaní budeme pohybovať najmä v 50. rokoch a v prostredí neľudských vyšetrovacích miestností s brutálnymi vyšetrovateľmi, v prostredí väzenských ciel, zmanipulovaných súdov, a budeme sledovať aj boj o vlastné prežitie i zachovanie si posledných zvyškov ľudskej dôstojnosti. Režiséri tejto divadelnej drámy počítali najprv s tým, že Clementis, Husák a ďalší slovenskí buržoázni nacionalisti zohrajú v ČSR podobnú úlohu ako v Bulharsku Trajčo Kostov, v Maďarsku Lázsló Rajk alebo v Albánsku Koči Džodže. Teda úlohu, ktorá bude zavŕšená trestom smrti a popravou. V prípade Vladimíra Clementisa sa tento osud naplnil, i keď už za iných okolností a s pozmeneným scenárom.

Keď do tohto všetkého vstúpil konflikt Sovietskeho zväzu s Izraelom, slovenskí buržoázni nacionalisti, s výnimkou Clementisa, sa dostali na druhú koľaj a na prvé miesto sa dostali tzv. sionisti. Sovietski poradcovia v ŠtB začali hľadať oveľa väčšiu rybu, než bol Husák, a otázka slovenského buržoázneho nacionalizmu sa čoraz viac stávala vecou vnútroštátnou, vecou česko-slovenskou. Nebolo to však len o Husákovi ako osobe, ale aj o slovenskej otázke, ktorú on vo vedení strany symbolizoval. Ťaženie proti tzv. slovenskému buržoáznemu nacionalizmu totiž nezachytilo len najvyšších funkcionárov KSS, ale ako lavína sa prehnalo slovenskou spoločnosťou a boli ním poznačené celé 50. roky. Upevnil sa ním totálny centralizmus

v ČSR alebo – zjednodušene povedané – aj určitá snaha o nový čechoslovakizmus na červený spôsob. Akákoľvek zmienka o zvýšení právomocí slovenských národných orgánov sa považovala takmer za trestný čin a rozbíjanie jednoty republiky.

Ďalšou príčinou Husákovho tragického pádu bolo aj vybavovanie si účtov vo vnútri KSS a napätie medzi Husákom a jemu názorovo blízkymi kolegami a skupinou okolo predsedu KSS Viliama Širokého. Veľmi ochotne mu pritom pomáhal Július Ďuriš i ďalší funkcionári zo „starej gardy“, ktorí Clementisa, Husáka či Novomeského neznášali už od konca 30. rokov. Kriminalizáciou tzv. slovenských buržoázných nacionalistov sa teda vyriešili viaceré otázky a Široký a spol. si upevnili na Slovensku svoje pozície. Keď po Stalinovej a Gottwaldovej smrti Širokého pomaly nahradili vo vedúcich pozíciách na Slovensku také „osobnosti“ ako Karol Bacílek, Pavol David či Rudolf Strechaj, skaza bola dokonaná. Nehovoriac, že aj do stredných a nižších funkcií prišlo veľa ideologicky zaslepených robotníckych kádrov, ktorí mechanicky vykonávali nariadenia svojich straníckych šéfov.

Gustáv Husák strávil tento čas vo väzení, až do roku 1954 nevediac, čo sa vlastne deje vonku za mrežami. Ako jediný z päťice slovenských buržoázných nacionalistov sa pred súdom nepriznal k vymysleným obvineniam a zločinom. Bránil sa, ako len vedel. Či unikol trestu smrti vďaka svojmu odbojnému postoju, alebo najmä kvôli zahranično-politickej situácii vplývajúcej na domáce pomery, sa čitateľ dozvie na stránkach tejto knihy. Každopádne, Husák celé toto martýrium prežil a čakali ho ďalšie roky strávené v rôznych väzniciach. Netreba azda ani pripomínať, že všetko spomenuté mimoriadne ťažko dopadlo na Husákovu rodinu. Napriek tomu nestratil svoje komunistické presvedčenie, ktorému zostal verný až do svojej smrti. Zo svojej tragédie a tragédie svojej rodiny nikdy neobviňoval

komunistické myšlienky a komunistickú stranu, ale iba konkrétnych ľudí. Aj vo väzení zostal neoblomným komunistom. Jeho život naozaj pripomína antickú tragédiu, k poznaniu ktorej nepochybne prispeje práve predkladaná kniha.

Autor ju rozčlenil na tri veľké časti. Prvá z nich popisuje Husákovu zatknutie, brutálne vyšetrovanie, zákulisné prípravy procesu a samotný proces. Čitateľ sa tiež dozvie o zahraničnopolitickej i domácej situácii, ktorá v tom čase panovala a ktorá ovplyvňovala udalosti okolo procesu. Druhá časť knihy hovorí o Husákovom väzenskom živote, prvých pokusoch o revíziu jeho procesu a prezidentskej amnestii, na základe ktorej bol v roku 1960 prepustený na slobodu. V tretej, záverečnej časti, sa čitateľ dozvie, ako sa amnestovaný Husák začlenil do spoločenského a pracovného života. Následne sa už text nesie v znamení rehabilitácií, ktoré poriadne „zamávali“ daniám v republike, a zvlášť na Slovensku. Okrem náprav všetkých krívd z 50. rokov sa tu začalo formovať nové slovenské národné hnutie, ktorého sa Husák stal hlavným reprezentantom. Do života prišli 60. roky a s nimi aj postupná zmena spoločensko-politických pomerov.

Predkladaná kniha je výsledkom autorovho vyše desaťročného výskumu danej témy. Z tohto dôvodu podáva veľmi komplexný a rozsiahly pohľad na túto časť života Gustáva Husáka. Text je založený na podrobnom archívnom výskume v slovenských a českých archívoch, štúdiu dobovej tlače, veľkého množstva literatúry a mnohých ďalších prameňov. Nepochybne prispeje k ďalšiemu poznaniu nielen Husákovho života, ale i celého opisovaného obdobia našich dejín. Vďaka preto patrí každému, kto akýmkoľvek spôsobom prispel k vzniku tohto štvrtého dielu edície o Gustávovi Husákovi.

Tomáš Černák

VYŠETROVANEC ČÍSLO 1940

Gustáv Husák a tzv. Kolodějská akcia

Zatknutím, ktoré 6. februára 1951 zrealizovali príslušníci Štátnej bezpečnosti (ŠtB) v kancelárii generálneho tajomníka Ústredného výboru (ÚV) Komunistickej strany Slovenska (KSS) Štefana Baššovanského, sa pre Gustáva Husáka začala 111 mesiacov trvajúca väzenská anabáza. Najskôr absolvoval viac ako trojročnú vyšetrovaciu väzbu, ktorá v apríli 1954 vyvrcholila vykonštruovaným súdnym procesom, a nasledujúcich viac ako 6 rokov strávil vo výkone trestu. Vytúženej slobody sa dočkal až v máji roku 1960, keď bol z väzenia prepustený v rámci amnestie prezidenta republiky Antonína Novotného. Tento časový úsek predstavoval pre Husáka určite najťažšie životné obdobie, keď sa z príslušníka slovenskej komunistickej a politickej elity stal zrazu bezmenný jedinec, násilne odtrhnutý od svojej rodiny a priateľov a odsúdený stráviť zvyšok svojho života v ťažkých žalároch.

Uväznenie Gustáva Husáka bolo súčasťou rozsiahleho zatýkania významných českých a slovenských komunistických funkcionárov, ktoré prebiehalo najmä v januári a februári roku 1951. Spolu s ním boli zatknutí aj jeho budúci spoluobvinení v politickom procese s tzv. slovenskými buržoáznymi nacionalistami – Ivan Horváth už 3. decembra 1950, Ladislav Holdoš 2. februára, Daniel Okáli 4. februára a Ladislav Novomeský 6. februára 1951.

Proces uväznenia Gustáva Husáka bol už od samého počiatku protiprávny. V prvom rade bol Husák stále poslancom Národného zhromaždenia (NZ), a tak disponoval poslaneckou imunitou. V druhom rade jeho zatknutie bolo v rozpore s ustanoveniami platného trestného poriadku (č. 87/1950 Zb.). Príkaz k zatknutiu namiesto predsedu senátu (na návrh prokurátora) vydal vtedajší minister národnej bezpečnosti Ladislav Kopřiva. Oficiálnym dôvodom Husákovho zatknutia bolo, že ako člen skupiny slovenských buržoáznych nacionalistov¹ bol dôvodne podozrivý z protištátnej činnosti.² Príslušníci ŠtB mu podrobnejšie dôvody zatknutia neoznámili, napriek tomu, že bol stále aj členom ÚV Komunistickej strany Československa (KSCĎ). Až v novembri 1951, teda po viac ako 9 mesiacoch, ho informovali o uznesení prokuratúry o uvalení väzby.³ Do konca júna 1950 navyše neexistovala žiadna správa o priebehu zatknutia a ani záznam o domovej prehliadke, ktorú bezpečnostné zložky vykonali v dňoch 6. – 7. februára 1951.⁴

Po zaistení na pôde ÚV KSS absolvoval Husák takmer 12-hodinovú cestu z Bratislavy do Prahy, konkrétne do Väznice veliteľstva ŠtB Ruzyně (krycí názov Útvar NB Dub). Tu absolvoval predbežný výsluch, fotografovanie, pri ktorom mu bolo pridelené číslo 1940⁵, a ponižujúcu vstupnú prehliadku. Pri záverečnej procedúre mu príslušníci ŠtB odobrali stranícky a poslanecký preukaz a legitimáciu člena ÚV KSCĎ s poznámkou „*ako taký gauner a lump mohol byť v strane*“. Nezákonnosť zatknutia sa čiastočne snažili prekryť tým, že mu dali podpísať vyhlásenie, v ktorom sa „dobrovoľne“ (zo zdravotných dôvodov) vzdal poslaneckého mandátu.⁶ Nasledujúce ráno sa Husák ešte podrobil zdravotnej prehliadke a potom už nasledoval jeho prevoz do zámku Koloděje (dnes súčasť Prahy), kam boli už niekoľko dní sústreďovaní zatknutí

komunistickí funkcionári. Ich vyšetrovanie viedli príslušníci VI. sektora (vyšetrovacieho) Veliteľstva ŠtB.

V priebehu vyšetrovania Ota Šlinga sa vo väznici Ruzyně konali porady, kde sa hodnotil priebeh dovtedajšieho vyšetrovania. Okrem zástupcu veliteľa VI. sektora Veliteľstva ŠtB Bohumila Doubka a veliteľa jeho 1. oddelenia (vyšetrovanie významných politických zločinov) Karla Košťála sa na nich zúčastňovali aj sovietski bezpečnostní poradcovia Semjon N. Galkin, Vladimir A. Bojarskij a Boris S. Jesikov, ktorí mali rozhodujúce slovo. Na týchto poradách sa dospelo k záveru, že zatknuté osoby vykonávali „trestnú činnosť“ s ďalšími osobami, a preto ide v tomto prípade o sprisahanie. Pravdepodobne na základe týchto informácií si minister národnej bezpečnosti Ladislav Kopřiva 25. januára 1951 zavolať Doubka a v prítomnosti sovietskych bezpečnostných poradcov ho informoval, že doteraz nie je známy rozsah sprisahania a ani to, aké funkcie sprisahanci v súčasnosti zastávajú. Z tohto dôvodu sa mali vyšetrovanci premiestniť na utajené miesto. Takýmto miestom sa mal stať zámok Koloděje, ktorý si ešte v ten istý deň obzreli sovietski bezpečnostní poradcovia spolu s ministrom národnej bezpečnosti a vyšetrovateľmi.

Medzitým Doubek, ktorý sa stal veliteľom celej akcie, na príkaz Kopřivu vybral vo väznici Ruzyně 10 vyšetrovacích pracovníkov a dal im za úlohu pripraviť sa na 14-dňovú služobnú cestu. Skupinu vyšetrovateľov doplnilo 10 bývalých funkcionárov Ludových milícií (LM), ktorí absolvovali krátky bezpečnostný kurz. Ich zaradenie minister Kopřiva odôvodňoval údajne tým, že pri vyšetrovaní budú plniť úlohu kontroly verejnosti a ich prítomnosť dodá vyšetrovaniu patričnú tvrdosť. Všetky prípravné práce boli ukončené expresne rýchlo a už 27. januára 1951 začali do zámku priväzať prvých zatknutých. Koncom januára to boli predovšetkým zatknutí

vedúci pracovníci ŠtB a vyšetrovanci, ktorí boli do zámku premiestnení z väznice Ruzyně (medzi nimi aj Ivan Horváth). Začiatkom februára ich doplnili ďalší novozatknutí stranícki funkcionári. Takto bolo na zámku Koloděje sústredených celkovo 33 osôb. Celá akcia bola prísne utajená, zámok hermeticky uzatvorený a jeho ochranu vykonávali príslušníci Pohraničnej stráže.⁷

Husáka previezli do zámku Koloděje 7. februára 1951.⁸ Keďže vyšetrovanie tu bolo zamerané predovšetkým na tzv. zlom vyšetrovancov, k tomuto cieľu mali poslúžiť aj podmienky, ktoré tu boli doslova stredoveké. Vyšetrovacie cely boli zriadené v miestnostiach zámku, v pivniciach pod zámkom alebo v pivniciach pod hospodárskymi budovami. Cely v miestnostiach zámku boli pomerne teplé, ale bola v nich tma, pretože okná boli zatebnené. V celách, ktoré boli v pivniciach zámku, bola zima a tma, ale boli suché. Ich veľkosť bola rôzna – v miestnostiach zámku boli väčšie, v pivniciach menšie. V pivničných priestoroch boli vybudované provizórne drevené cely s rozmermi len 2 x 2,5 m, v ktorých bol na zemi iba slamník, často celý premočený od vody. Cely boli zbité z hrubých dosiek, a aby vyšetrovanci na seba nevideli, ich steny boli oblepené papierom. Pred každou stál dozorca a dohliadal na to, aby sa vyšetrovanci medzi sebou nemohli rozprávať.⁹

Husáka umiestnili do studenej cely v zámočkej pivnici a pravdepodobne prvé dva až tri dni ho nevypočúvali. Išlo o premyslený zámer, pretože podľa plánov vyšetrovateľov si už tu mal uvedomiť, že jeho situácia je beznádejná a akýkoľvek odpor zbytočný. Čiastočný zlom vyšetrovanca sa mal uskutočniť už v neľudských pivničných priestoroch zámku Koloděje, a to nielen zo stránky fyzickej, ale hlavne psychickej. Všetci vyšetrovanci museli v celách až do vyhlásenia večierky

chodiť. Aj Husák nesmel prvé tri dni a noci spať a musel byť neustále na nohách a ďalších 5 dní mohol spať len 2 hodiny denne. Aj tento krátky spánok mu však dozorcovia dômyselne prerušovali každých 15 minút – musel vstať, zahlásiť sa, krátko si pocvičiť a opäť si ľahnúť. Napriek tomu, že v pivničných priestoroch zámku bola veľká zima, museli vyšetrovanci spať s rukami na prikrývke. Väčšina z nich mala na sebe len šaty, v ktorých boli zatknutí. Stravu, ktorá bola nutrične podhodnotená, dostával trikrát denne, no v prvých dňoch vôbec nedostával vodu.¹⁰ Po niekoľkodňovom pobyte v takýchto podmienkach mal byť Husák predvedený na prvý výsluch.

Celé vyšetrovanie na zámku Koloděje si rozdelili dve skupiny. Prvá skupina pod vedením Bohumila Doubka vyšetrovala bývalých členov stranického aparátu, príslušníkov armády a slovenských buržoáznych nacionalistov. Vyšetrovanie vykonávalo 11 vyšetrovateľov, 10 milicionárov a 2 robotnícki prokurátori. Druhá skupina, ktorú viedol Pravoslav Janoušek (zástupca veliteľa Doubka), vyšetrovala prípady bývalých príslušníkov bezpečnostného aparátu a interbrigadistov. Celkovo sa do akcie zapojilo 18 skúsených vyšetrovateľov, prevažne z väznice Ruzyně, ktorých dopĺňalo 11 bývalých funkcionárov LM. Okrem nich na akcii pracovali aj 4 robotnícki prokurátori, 4 pisárky, 2 prekladatelia a 5 sovietskych bezpečnostných poradcov. Do zámku Koloděje denne dochádzal minister národnej bezpečnosti Kopřiva. Pri jednej z návštev si prezrel aj celý a „*díval se okýnkem na některé vyšetřované, jako například na ŠVERMOVU, ŠVÁBA a HUSÁKA*“. Prísny režim tu platil aj pre samotných vyšetrovateľov. Dodržiavala sa zásada, že kto do zámku prišiel, tak ho nemohol až do konca akcie opustiť. Medzi pracovníkmi bola umelo vytváraná psychóza permanentného nebezpečenstva, ktoré im na zámku Koloděje údajne hrozilo.¹¹

Vyšetrovanie Gustáva Husáka na zámku Koloděje mal ako prvý na starosti vyšetrovateľ Stanislav Semínko. Pri vypočúvaní však boli prítomní aj iní referenti a zúčastňoval sa na nich aj sovietsky poradca Jesikov, pod ktorého prípad Vladimíra Clementisa a spol. patrilo. V tomto čase ešte nebola nová koncepcia vyšetrovania úplne doladená, no z protokolov, ktoré vznikli pri vyšetrovaní Husáka v Kolodějoch, je zrejmé, že línia vyšetrovania sa pri slovenskej skupine okolo Clementisa nemenila – v jej prípade ústrednou témou zostával slovenský buržoázny nacionalizmus. Čo sa však výrazne zmenilo, bol fakt, že buržoázny nacionalizmus prestal byť po opustení hľadania československého Rajka ústrednou témou celého stranícko-bezpečnostného vyšetrovania. V novej koncepcii sa v podstate dostal na rovnakú úroveň ako česká línia reprezentovaná Ottom Šlingom a Márií Švermovou.

Pri prvých výsluchoch sa Husák správal viac-menej sebavedome – protestoval proti svojmu zatknutiu, kategoricky odmietal obvinenia z nepriateľskej činnosti a odvolával sa na rozhodnutie IX. zjazdu KSS.¹² Prvotný a rýchly zlom v jeho prípade teda nenastal, a preto vyšetrovatelia ŠtB pristúpili k zostreným výsluchom, pri ktorých boli používané vo zvýšenej miere všetky formy fyzického násillia a psychického nátlaku. Samotné vyšetrovanie prebiehalo vo vyšetrovacích miestnostiach, ktoré boli zriadené v priestoroch zámku, pričom vyšetrovanci museli pri výsluchu väčšinou stáť. Podľa Husáka boli tieto miestnosti enormne vykúrené – vyšetrovatelia tu sedeli len v košeliach, no on tu musel dlhé hodiny stáť v hrubom zimnom kabáte. Doba výsluchov bola prakticky neobmedzená. Aby ho vyšetrovatelia čo najskôr zlomili, neposkytli mu ani chvíľu odpočinku. Pritom sa nestránili ani fyzického násillia a vyšetrovateľ Semínko ho pri výsluchoch údajne škrtil a búchal ním o stenu: „*Traja referenti sa*

striedali vo vyšetrovaní deň a noc: v urážaní, ponižovaní, bití, vyhrážaní a v celom premyslene režírovanom systéme mučenia. Strana ťa sem dala, strana o tebe už rozhodla, priznať, priznať!⁴³ K vyšetrovacím metódam patrili aj rôzne formy psychického nátlaku. Najskôr na vyšetrovaných apelovali ako na bývalých komunistov, aby svojou spoluprácou „pomohli strane.“ Keď to nezabralo, vyhrážali sa im prenasledovaním rodinných príslušníkov a neskôr aj bitím, pričom upozorňovali, že časť vyšetrovateľov sú príslušníci LM a tí majú povolenie použiť proti vyšetrovancom fyzické násilie.⁴⁴ Všetky formy násillia boli kombinované s už spomínanými stredovekými podmienkami vyšetrovacej väzby.

To Husáka nakoniec zlomilo. Po týždni pobytu na zámku Koloděje a troch dňoch brutálneho vyšetrovania sa 13. februára 1951 „priznal“ a podpísal dopredu zostavený vyšetrovací protokol: *„Tri dni a tri noci neustále stáť na nohách, raz v mraze, raz v horúčave, pod fantastickým nátlakom troch sviežich ľudí, pri minimálnej strave, bez sekundy odpočinku, tak mi vyčerpalo celý organizmus, že mi prestávali fungovať zmysly, nohy som mal opuchlé, omrzlé, srdce vynechávalo, záchvaty mdloby. Vynechával mi zrak i sluch. Po prvý raz v živote som videl, ako vzorce koberca ožili a fantasticky sa pohybovali, červené myšky liezli po stenách. Jazykom som nevedel hýbať. Sotva som vykotal nejaké slovo. Prestal fungovať rozum, vôľa sa stráca. Narastá jediná živočíšna túžba: Na chvíľu zavrieť oči, na chvíľu si lahnúť... Podpíš a potom si môžeš odpočinúť. Nakoniec som podpísal, ani som vtedy nevedel čo.“*⁴⁵ Protokol okrem otázok vyšetrovateľov obsahoval už aj jeho odpovede. Bol to prvý z troch vykonštruovaných protokolov, ktoré Husák počas svojej viac ako trojročnej vyšetrovacej väzby podpísal. Vyšetrovatelia ŠtB protokol s datovaním 13. február 1951 začínajú otázkou, či Husák pozná dôvody, pre ktoré

bol zatknutý. Ten odpovedal: „ANO. Do dnešního dne jsem sice popíral svou činnost. Dnes však vidím, že nemá smyslu protistátní činnost nadále popírat, a proto chci tuto doznat v plném rozsahu.“ Ďalej jeho výpoveď vyšetrovateľa formulovali nasledovne: „Byl jsem členem rozvratnické skupiny ‚Slovenských nacionalistů‘, kteří vytvářeli záškodnickou frakci v komunistické straně Slovenska. Jako příslušník této skupiny ve funkci předsedy sboru pověřenců svoji záškodnickou činností, poškozoval a brzdil jsem výstavbu socialismu v Československé republice. Podporoval jsem cíle nepřátel naší vlasti, v první řadě cíle západních imperialistů t. j. zničení lidově demokratického zřízení v Československu.“¹⁶ V ďalšej časti vyšetrovateľa rozoberajú jeho činnosť v skupinách „Šíp“ a „DAV“ a hlavne jeho činnosť v straníckych a slovenských národných orgánoch po roku 1945. Formulácia celého protokolu vychádzala z kritiky buržoázneho nacionalizmu, ktorá odznela na IX. zjazde KSS v máji 1950, a tým aj z výsledkov vyšetrovania Husáka do marca 1950. Jediným rozdielom bolo, že politické „úchytky a chyby“ Husáka už boli v tomto protokole prezentované ako cieľavedomá protištátna a záškodnícka činnosť.

Počas tzv. Kolodějskej akcie sovietski bezpečnostní poradcovia definitívne doladili koncepciu prepojeného sprisahania v KSČ, ktoré malo mať dve vetvy. Prvú (českú) reprezentovali Šling a Švermová – podľa tvorcov koncepcie pripravovali vnútrostranícky puč, ktorým mali odstrániť z vedenia strany Klementa Gottwalda, Rudolfa Slánskeho a Antonína Zápotockého. V tejto vetve sa vyšetrovatelia zamerali na interbrigadistov a komunistov z londýnskeho exilu. Podobné plány s vedením KSS mala mať aj druhá vetva sprisahania (slovenská), ktorú reprezentovali Clementis, Husák a Novomeský. Jej ústrednou líniou zostával aj naďalej slovenský buržoázny nacionalizmus.¹⁷ Aj preto sa vyšetrovanie Husáka